

Tadeusz Skoczny, *Zgody szczególne w prawie kontroli koncentracji*. CARS. Podręcznik i monografie 10, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2012, 484 s.

Monografia napisana przez prof. UW dr hab. Tadeusza Skoczno a poświęcona koncepcji zgód szczególnych (wyjątkowych, nadzwyczajnych i warunkowych) w prawie kontroli koncentracji stanowi pierwsze tego typu opracowanie w literaturze polskiej (prawdopodobnie także w literaturze światowej). Jak podkreślili recenzenci książki – prof. Stanisław Piątek (Wydział Zarządzania UW) oraz doc. Cezary Banasiński (Wydział Prawa i Administracji UW) – książka posiada ogromny walor zarówno dla teorii, zwłaszcza polskiego prawa konkurencji, jak i praktyki (prawników i ekonomistów zajmujących się prawem konkurencji na bieżąco – czy to w ramach obsługi przedsiębiorców czy w ramach pracy dla polskiego organu antymonopolowego).

Tytułem wstępu poczynić warto kilka uwag: 1) podkreślenia wymaga odważnie sformułowana przez Autora oryginalna koncepcja zgód szczególnych (a wśród nich zgód wyjątkowych, zgód nadzwyczajnych oraz zgód warunkowych) i ich szczególne miejsce w ramach systemu prawa kontroli koncentracji (stąd też objętość monografii – przyp. 482 strony); 2) obiektywnie imponuje prawnoporównawczy charakter książki – Autor zasadniczo koncentruje swoje naukowe rozważania wokół systemu prawnego w Polsce oraz Unii Europejskiej, jednak w monografii znajdziemy również odniesienia do porządków prawnych: USA, Australii, Meksyku, Kanady oraz licznych państw europejskich (państw tak „starej”, jak i „nowej” Unii Europejskiej).

Rozdział I publikacji stanowi umiejscowienie zgód szczególnych w systemie prawa kontroli koncentracji oraz wyjaśnienie koncepcji zgód szczególnych. Autor stawia przy tym dwie hipotezy badawcze: 1) zgody szczególne mają w praktyce decydujące (dominujące) znaczenie w przypadkach koncentracji rodzących zagrożenia dla konkurencji; 2) zgody warunkowe posiadają zdecydowany priorytet wśród zgód szczególnych. Obie hipotezy badawcze są przedmiotem weryfikacji w kolejnych rozdziałach monografii. Główny przedmiot odniesienia w weryfikacji wspomnianych hipotez badawczych stanowi prawo polskie i praktyka jego stosowania (Autor przeanalizował 32 decyzje Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – w tym 18 decyzji warunkowych, 9 decyzji nadzwyczajnych oraz 5 decyzji zakazujących dokonania koncentracji – jak też 4 wyroki sądów w sprawach koncentracji). Wreszcie wspomnieć należy, iż zaprezentowane w książce ustalenia i poglądy są rezultatem projektu badań statutowych pt. „Prewencyjna kontrola koncentracji – podstawy materialnoprawne i reguły ich wdrażania” zrealizowanego przez Autora w ciągu kilku lat na WZ UW.

W ramach rozdziału II Autor omawia zagadnienie zgód wyjątkowych (niedopuszczalność wydania zakazu koncentracji po stronie organu antymonopolowego) jako rodzaju zgody szczególnej. W tym kontekście zasadniczo koncentruje się wokół wszechstronnego wyjaśnienia koncepcji tzw. doktryny upadającej firmy (lub też obrony argumentem upadającej firmy) (ang. *falling firm defence*) – zarówno pod kątem jej materialno-prawnych (w tym zagadnień cząstkowych

i rozumienia takich pojęć, jak: upadające przedsiębiorstwo, brak alternatywy oraz utrata aktywów), jak i formalnoprawnych przesłanek. Dodać przy tym należy, iż jest to pierwsze kompleksowe opracowanie zagadnienia doktryny upadającej firmy i możliwości jej zastosowania na gruncie prawa polskiego w literaturze polskiej.

Kolejny rozdział (III) monografii dotyczy kwestii zgód nadzwyczajnych (sytuacje, w których następuje nieskuteczność zgody na koncentrację albo uchylene lub odstąpienie od zakazu koncentracji) i opisuje wzajemne relacje pomiędzy interesem publicznym w ochronie konkurencji a różnymi innymi interesami publicznymi, w szczególności: prawem interwencji państw członkowskich Unii Europejskiej w postępowaniu w sprawach koncentracji w celu ochrony interesów bezpieczeństwa w zakresie produktów wojskowych oraz ochroną „uprawnionych interesów” państw członkowskich Unii Europejskiej w postępowaniach w sprawach transgranicznych koncentracji o wymiarze unijnym. Autor weryfikuje przy tym trzy hipotezy badawcze: a) testy inne aniżeli test konkurencji powinny być formułowane i stosowane wyjątkowo, i w ograniczonym zakresie; b) prawidłowość systemu kontroli koncentracji jest łatwiej zapewnić, gdy testy niezwiązane z konkurencją – a więc inne interesy gospodarcze – są formułowane i stosowane na gruncie innych ustaw aniżeli ustawa dotycząca zagadnień ochrony konkurencji; c) testy inne aniżeli test konkurencji powinny być stosowane przez organ władzy publicznej inny niż organ ochrony konkurencji. Za wartościowe uznać można zwłaszcza wywody dotyczące zgód nadzwyczajnych na gruncie polskiego prawa konkurencji (np. szeroko rozważana w monografii decyzja w sprawie PGE/Energa), ale również postulaty zmian kierowane w stosunku do polskiego ustawodawcy, oparte na solidnym materiale prawno-porównawczym.

Główny obszar badawczy pracy stanowi rozdział IV (jak też objętościowy – ok. 40% całości monografii), który dotyczy kwestii zgód warunkowych (pozwalają one na uniknięcie wydania decyzji przez organ antymonopolowy zakazującej koncentracji). Nie tylko stanowi on podłoże doktrynalne i *sui generis* koncepcyjne dla teoretyków i praktyków z zakresu polskiego prawa konkurencji, ale również zawiera „wypunktowanie” skromnego polskiego dorobku w zakresie istoty, rodzajów czy uwarunkowań proceduralnych i sankcyjnych zgód warunkowych (Autor przanalizował 18 decyzji warunkowych wydanych przez Prezesa UOKiK). Rozdział w pierwszej kolejności zawiera omówienie istoty prawnej oraz rodzajów warunków (nazwane i nienazwane; modyfikacyjne i gwarancyjne; strukturalne i behawioralne), następnie Autor szczegółowo analizuje modyfikacyjne warunki strukturalne (zbycie przedsiębiorstwa, usunięcie powiązań z konkurentami, udzielenie niedyskryminacyjnego dostępu do infrastruktury, udzielenie licencji praw wyłącznych, rozwiązanie lub zmiana długoterminowych umów na wyłączność) oraz modyfikacyjne warunki behawioralne. W końcowej części rozdziału IV Autor porusza kwestie związane z uwarunkowaniami proceduralnymi i sankcyjnymi zgód warunkowych, a więc zagadnienia dotyczące formułowania i nakładania warunków oraz instrumenty prawne służące zapewnieniu skuteczności zgód warunkowych.

Zwieńczeniem monografii prof. Skoczniego jest kilkunastostronicowe podsumowanie stanowiące syntetyczne zebranie zaprezentowanych wywodów. Wydaje mi się, że monografia pt. „Zgody szczególne w prawie kontroli koncentracji” autorstwa prof. Skoczniego będzie obowiązkową pozycją literatury z zakresu prawa konkurencji dla teoretyków i praktyków zajmujących się tą

dziedziną prawa. Poza kompleksowym ujęciem problemu badawczego, twórczym podejściem do zagadnienia zgód szczególnych oraz szeroko zakrojonymi elementami prawno-porównawczymi wyróżnić należy jasny, przystępny i precyzyjny styl pisarski Autora.

Szymon Syp

Doktorant stacjonarny w Zakładzie Prawa Międzynarodowego
oraz Ochrony Konkurencji i Konsumenta
w Szkole Głównej Handlowej